

070329 Veckomässa, Jungfru Marie bebådelsedag

Björn Helgesson

Vi talar gärna om Maria som en förebild i lydnad. Jag tycker det talet är djupt problematiskt. Jag tänker mig att det är män eller av män kuvad kvinnor som, närmast som ett mantra, upprepar lovorden om Marias lydnad. Jag ser mer kränkning än lydnad. Vem var hon, Maria? I judisk kultur trolovades flickor tidigt. Kanske var hon tretton år. Om någon har sex med en trettonåring idag räknas det som ett övergrepp. Även om hon skulle vara femton förändras inte bilden. Rekommenderas inte gravida femtonåringar idag att överväga abort? Framför mig står ett värnlöst barn. Ofta betonar vi att Maria väljer, men hur är det med det valet egentligen? I mina ögon ställs hon inför ett faktum mer än inför ett val. Du skall bli havande, säger ängeln. Hur mycket kan man välja inför en ängel? Dessutom är det en man, Gabriel är ängeln namn. En tonårsflicka i mötet med en äldre man i en kultur präglad av underordning och hierarkier. Man måste vara mycket from för att inte vilja protestera.

Motbilden är en annan trettonåring. Hon fanns med i söndagens Nerikes Allehanda på sidan som har rubriken "Personligt". Hon beskrivs som intelligent, viljestark och kritiskt tänkande. Namnet Maya är snarlikt Maria. Hon tror att rektorn ångrat att han låtit henne blir ordförande i elevrådet eftersom hon är ganska kritisk, står det. Intelligent, kritiska och ärliga barn är ganska krävande för oss vuxna som lever i kompromissernas, halvsanningarnas och inte minst makthierarkiernas värld. Vi avslöjas obönhörligen och lockas att kräva underordning för att kunna dölja vår egen kluvenhet. Flickan i artikeln var kanske speciell i en del avseende men också ganska typisk för unga idag. De som inte knäckts av grupptricket eller kränkande uppfostran har stark självkänsla och förmåga att ifrågasätta det mesta. Tänk om ängeln Gabriel kommit till den här flickan. Det skulle ha varit spännande att få tjuvlyssna.

Om änglar är allvisa och den som sänder dem allgod skulle nog det samtalet ha sett annorlunda ut är det Maria fick ta del i. Redan Maria dristade sig till att ställa en fråga till ängeln. Kanske är det just där hennes mod och styrka kommer till uttryck. Här är hon en förebild i lydnad mot sitt eget oändliga värde. Hon värnar sig själv så långt det är möjligt. I hennes fråga finns ett djupt ifrågasättande av det som händer. Och ängeln accepterar hennes fråga till skillnad från den fråga hennes släkting Sakarias ställer till den ängel han får besök av när han ber i templet. Som straff för sin fråga blir han stum under hela graviditeten. Maria får däremot svar på sin fråga men ges ingen möjlighet att välja. I det läget väljer hon att säga ja till livet som det faktiskt är och ta konsekvenserna. Alternativet heter förbittring och splitting. Hennes sätt att hantera bristen på valmöjligheter är den andra möjligheten jag ser att i Maria ana en förebild.

Gud pendlar för mig mellan en allvis obegriplighet som jag får böja mig inför i tro och den inkännande, inlyssnande och inväntande. Han är också den allälskande. När jag läser den här berättelsen just nu döljer Gud sin älskande natur i sin obegriplighet. Det svarar också mot mina faktiska upplevelser av Gud i mitt eget liv många gånger. Självt känner jag mig efter att ha läst berättelsen om Marias möte med ängeln manad att inte använda makt mot den som är i en beroendeställning till mig genom sin ålder, sitt kön eller sin ställning. Ängeln pedagogik har måhända en ängel rätt till, men aldrig en människa. Min lydnad handlar om att respektera den andre, att inte se mig själv som norm.